

Tysvær
kommune

Skolebibliotekplan for Tysvær

2024 - 2028

Innhold

Innledning	3
Tysvær kommune sin visjon for skolebibliotek	4
Forankring i regelverket	4
Standard og ambisjoner for skolebibliotek	5
Skolebiblioteket som pedagogisk ressurs	6
Skolebibliotekets rolle for elevenes læring	6
Skolebibliotekets rammer	6
Ansvarsfordeling	7
Politikernes ansvar	7
Skoleeiers ansvar	7
Rektors ansvar	7
Skolebibliotekarenes ansvar	7
Lærernes ansvar	8
Tysvær bibliotek sitt ansvar	8
Kulturkoordinator sitt ansvar	8
Elevenes rolle	9
Tanker om skolebibliotek - elevene uttaler seg	10
Aktuelle bøker og nettsider	11
Kildeliste	12

Innledning

Denne planen angir en standard og et ambisjonsnivå for skolebibliotekene i Tysvær kommune. I tråd med Tysvær kommune sin strategiplan "Tysværskolen mot 2025 - Strategi for kvalitet" og temaplanen "Sammen om det beste for barnet", skal skolebibliotekene utvikles til beste for alle elever i Tysværskolen.

Barn og unge har ulik tilgang på litteratur, lydbøker og spill hjemme. Et godt skolebibliotek vil kunne gi lik tilgang til alle disse ressursene, og slik være et bidrag til sosial utjevning.

Lesesenteret ved Universitetet i Stavanger skriver på sin hjemmeside at lesing må satses på kontinuerlig, og at alle må være med på å dra lasset: utdanningsmyndighetene, skolelederne, lærerne, foreldrene, bibliotekene og elevene. (UiS, 2023) Det er ikke en engangsjobb. Alle lærere må være leselærere, og politikere med skolen som sitt felt må sørge for at lesing kan og skal prioriteres. Mestring av språk og lesing er en nøkkel for utdanning og medborgerskap, og avgjørende for å utvikle kritisk tenkning. (UiS, 2023)

Satsing på skolebibliotekene er et viktig virkemiddel i et langsiktig arbeid for å skape gode lesere.

Det leses og diskuteres på Førland skule

Tysvær kommune sin visjon for skolebibliotek

1. **Læring og kunnskap:** Skolebiblioteket skal være et sentrum for læring og kunnskapsdeling, der elever og lærere kan utforske, oppdage og lære.
2. **Lesing og leseglede:** Skolebiblioteket skal fremme leseglede og leseferdigheter blant elever
3. **Tilgjengelighet:** Skolebiblioteket skal være tilstrekkelig bemannet og tilgjengelig for alle elever, uavhengig av alder, bakgrunn eller ferdighetsnivå.
4. **Teknologi og digitale ressurser:** Skolebiblioteket skal integrere moderne teknologi og digitale ressurser som hjelper elever med å utvikle digitale ferdigheter og tilgang til informasjon.
5. **Mangfold og inkludering:** Skolebiblioteket skal reflektere mangfoldet i samfunnet og fremme inkludering ved å tilby bøker og ressurser som representerer ulike kulturer, perspektiver og språk.
6. **Samarbeid:** Skolebiblioteket legger til rette for samarbeid mellom lærere, elever, foreldre og lokalsamfunnet for å fremme læring og personlig utvikling.
7. **Livslang læring:** Skolebiblioteket bør inspirere elever til livslang læring og personlig vekst.
8. **Kreativitet:** Skolebiblioteket skal fremme kreativitet og utforskning gjennom kunst, litteratur og andre uttrykksformer.
9. **Kunnskapsformidling:** Skolebiblioteket skal være et sted der kunnskap og ferdigheter deles, og der elever oppmuntres til å bli kunnskapsformidlere selv.
10. **Bærekraft:** Skolebiblioteket skal fremme bærekraftig praksis og miljøbevissthet gjennom bøker, ressurser og aktiviteter.
11. **Innovasjon:** Skolebiblioteket skal være en kilde til innovasjon, der nye metoder for læring og informasjonsbehandling utforskes.
12. **Demokrati:** Skolebiblioteket skal fremme demokratiske verdier og menneskerettigheter ved tilgang til informasjon og kunnskap.

Forankring i regelverket

Læreplanverket, Kunnskapsløftet 2020 (LK20) legger vekt på elevaktive læringsformer og dybdelæring. Et velfungerende skolebibliotek vil bidra til at elevene når målene i LK20.

[I Nasjonal bibliotekstrategi 2020-2025](#) - Rom for demokrati og dannelse, har regjeringen nye samarbeidsformer mellom skolebibliotek og folkebibliotek som satsningsområde. I Regjeringens nasjonale bibliotekstrategi vises det også til Opplæringslova § 10-8 der det understrekes at skoleeier har ansvar for at skolebibliotekarere har riktig og nødvendig kompetanse. (Kulturdepartementet og Kunnskapsdepartementet, 2019)

[I Forskrift til opplæringsloven](#) står det at: «Skolen skal ha skolebibliotek med mindre tilgangen til skolebibliotek er sikra gjennom samarbeid med andre bibliotek. Bibliotek som ikkje ligg i skolen sine lokale, skal vere tilgjengeleg for elevane i skoletida, slik at biblioteket kan brukast aktivt i opplæringa på skolen. Biblioteket skal vere særskilt tilrettelagt for skolen.» (Forskrift til opplæringsloven § 21-1 Lov om grunnskolen og videregående opplæring § 9-2)

Elevene betjener utlånet selv

Standard og ambisjoner for skolebibliotek

I Tysvær er status at alle grunnskolene har skolebibliotek, men det er stor variasjon i driften av dem. Det er en ambisjon at alle skoler i kommunen skal strekke seg mot samme skolebibliotekstandard. Standarden vil gi skolene et verktøy i arbeidet med å videre-utvikle skolebibliotekstilbudet til elevene. Gode skolebibliotek gir bedre lesere, øker læringen og er et viktig pedagogisk verktøy i skolen. Elevene trenger gode skolebibliotek for å nå målene for opplæringa. Ønsket er at skolebiblioteket er som en oase som stimulerer og engasjerer elevene i egen læring og kunnskapsutvikling.

I Tysvær er det ønskelig at skolebibliotekene skal ha høy integritet i skolen. I følge Rafste (2008) er et skolebibliotek med høy integritet nært knyttet til skolens pedagogiske utviklingsarbeid. Da er skolebibliotekaren en del

av det pedagogiske arbeidet på skolen, hvor bibliotekarens kunnskap om litteratur, bibliotek og informasjonskompetanse brukes som en ressurs. Læreren bruker skolebiblioteket som en naturlig del av undervisningen, og biblioteket er inkludert i lokale læreplaner og har sterk støtte i ledelsen og hos personalet. (Fradwall & Bergan, 2023)

Skolebibliotekene i Tysvær skal bidra til at elevene får like muligheter til god leseforståelse. Leseforsker Astrid Roe peker på at det er en klar sammenheng mellom fritidslesing og økt leseforståelse. Hun sier at det må være et mål å gi alle barn og unge, uavhengig av sosioøkonomisk status og kjønn, like god tilgang til lesestoff og hjelp til å finne fram til tekster som engasjerer dem. Gode skolebibliotek kan bidra positivt i dette arbeidet. (Frønes & Jensen, 2020)

Skolebiblioteket som pedagogisk ressurs:

Skoleledelsen er godt kjent med lov og forskrift om skolebibliotek og ser verdien av et godt skolebibliotek.

Skolebiblioteket skal fungere som et læringscenter og være en integrert og varig del av skolens pedagogiske virksomhet.

Skolebiblioteket er tydeliggjort i skolens planer. Skolen har gode rutiner for samarbeid mellom skole, skolebibliotekar og lærere.

Skolebiblioteket fungerer som en trygg sosial møteplass for elevene.

Skolebibliotekets rolle for elevenes læring:

Skolebiblioteket spiller en viktig rolle i arbeidet med å utvikle elevenes språk- og lesekompetanse.

Skolebiblioteket har en sentral rolle når det gjelder elevenes opplæring i informasjonskunnskap, kritisk tenkning og kildebruk.

Skolebiblioteket er en arena for litteraturformidling med et variert utvalg av oppdatert skjønn- og faglitteratur som stimulerer til lesing.

Skolebiblioteket er tilrettelagt som en læringsarena der innovasjon og teknologiske aktiviteter kan foregå.

Skolebibliotekets rammer:

Skolebiblioteket har et godt utvalg av litteratur på ulike språk tilpasset elevgruppen

Skolebiblioteket bør være åpent og tilgjengelig for elevene hele skoletiden.

Skolebibliotekaren bør ha bibliotekfaglig og pedagogisk utdanning.

Skolebiblioteket er et innbydende rom og har en sentral plassering på skolen.

Rektor setter av et årlig budsjett for skolebiblioteket.

Skolebiblioteket på Førland skule

Ansvarsfordeling

Å utvikle gode skolebibliotek er et felles ansvar hvor ulike aktører involveres og bidrar sammen. Oversikten under angir ansvarsområder og forventninger.

Politikernes ansvar

- Se til at elevene får det de har krav på i henhold til lov og forskrifter
- Sørge for at opplæringen gir elevene de beste forutsetninger til å bli gode samfunnsborgere. Skolebibliotekene gir bedre lesere og engasjerte, kritisk tenkende unge mennesker.

Skoleeiers ansvar

- Implementere skolebibliotekplan for Tysvær i alle kommunens skoler
- Sørge for at skolebibliotekarene har den nødvendige kompetansen og får delta på nettverkssamlinger og relevante kurs

Rektors ansvar

- Sikre tilknytning til skolens pedagogiske utviklingsarbeid
- Sørge for bemanning, åpningstider og ressurser som gjør at skolebibliotekaren aktivt kan bidra til elevenes språk- og kunnskapsutvikling, i samarbeid med lærerne
- Sikre at skolebibliotekaren har relevant kompetanse for oppdraget og får mulighet til å delta i kompetanseutvikling (f.eks. kurs, samlinger og nettverk)
- Se til at skolebibliotekaren deltar i skolens fellesmøter slik at hun/han holder seg oppdatert på blant annet skolens arbeid med det lokale læreplanarbeidet
- Legge til rette for at skolebibliotekar får samarbeide med lærere, Tysvær bibliotek og kulturkoordinator
- Sikre at skolebiblioteket fungerer som en læringsarena, hvor digitale- og analoge læremidler har plass
- Sørge for at skolebiblioteket har nyere litteratur
- Sikre at skolebiblioteket skal være et innbydende og inspirerende rom og en moderne læringsarena
- Legge til rette for elevmedvirkning til drift og innhold

Skolebibliotekarenes ansvar

- Utvikle og følge opp skolebiblioteket i samarbeid med rektor, lærere og elever i samsvar med skolens målsetninger
- Utvikle sin kompetanse innenfor språk- og leseutvikling, medie- og informasjonskunnskap, og delta på kurs, samlinger og nettverk
- Holde seg oppdatert på ny barne- og ungdomslitteratur og egnet faglitteratur
- Har god kjennskap til LK20
- Være en samarbeidspartner for lærerne i tverrfaglige tema og prosjektarbeid, og finne rett bok til rett elev
- Samarbeide med lærerne og Tysvær bibliotek om lesestimulerende tiltak
- Samarbeide med kulturkoordinator

Skolebibliotekarenes ansvar (forts.)

- Formidle, skape engasjement og leseglede, og sikre tilgjengelighet av bøker på ulike språk og målformer.
- Samlingsutvikling, innkjøp, og kassering
- Registrere og klargjøre materiell til utlån i skolebiblioteket
- Organisere utlån og innlevering
- Organisere elevmedvirkning i drift av biblioteket
- Holde orden i biblioteket og sørge for at rommet er innbydende og funksjonelt.
- Lage til temautstillinger i skolebiblioteket
- Bruke ulike digitale formidlingskilder for å informere om skolebibliotekets tilbud
- Foreta småreparasjoner av bøker
- Arrangere undervisningsøkter for elevene i kildekritikk
- Holde seg oppdatert på biblioteksystemet
- Foreta brukeropplæring i biblioteksystemet for elever og lærere.

Lærernes ansvar

- Bruke skolebiblioteket aktivt i det pedagogiske arbeidet.
- Samarbeide med skolebibliotekar om bruken av skolebiblioteket i tråd med skolens planer.
- Samarbeide med skolebibliotekar om lesestimulerende tiltak og å finne rett bok til rett elev.
- Samarbeide med skolebibliotekaren om å gi elevene opplæring i informasjonssøk og kildekritikk
- Bruke skolebiblioteket som en lesestimulerende arena, læringscenter og et «annerledes» rom for elevene
- Gjør seg kjent med tilbudene fra Tysvær bibliotek

Tysvær bibliotek sitt ansvar

- Støtte opp om lesestimulerings tiltak og bidra med litteraturformidling til ansatte og foresatte.
- Tilby klassebesøk og formidling på Tysvær bibliotek og på skolene.
- Være superbruker for biblioteksystemet Bibliofil for skolene.
- Bestille depot av fremmedspråklige bøker fra Det flerspråklige bibliotek.
- Se også informasjon om bibliotekets tilbud til skolene [på Tysvær bibliotek sin nettside](#)

Kulturkoordinator sitt ansvar

- Veilede skolen i utforming av skolebibliotekrommet
- Støtte med opprydning og kassering i skolebibliotekene
- Administrere fagforum for skolebibliotekarene
- Tilrettelegging av DKS arrangement

Elevenes rolle

Tysvær kommune ønsker at elevene skal være engasjert i skolebiblioteket sitt. Når elever blir involvert i driften av skolebiblioteket, får ansvar og tillit, øker også engasjement og motivasjon for å gjøre skolebiblioteket til den ressursen og læringsarenaen det er ment å være.

Som bibliotekassistenter kan elevene blant annet:

- Lage utstillinger om ulike tema
- Rydde og sette på plass bøker
- Formidle og anbefale bøker til andre elever
- Lage lesestunder for andre elever
- Lage til bokcafé og arrangement i skolebibliotekene
- Lage konkurranser
- Foreta merking og småreparasjoner av bøker
- Inspirere til leseglede blant medelever

Klart for bokcafé og bokmeny på Grinde

Hva mener elevene at et skolebibliotek skal være? Hvorfor skal vi ha skolebibliotek?

Et trygt sted å
være for å lære

Får ro når en skal
gjøre noe viktig

Kose seg med å
lese en god bok

Fint sted å
arbeide sammen
med andre

Få hjelp til å finne fram til
passende stoff til f.eks.
oppgaver og skolearbeid

Lære om hva som
skjer i verden

Låne bøker

Gøy med bøker og
forskjellige spill

Et sted å være
med venner

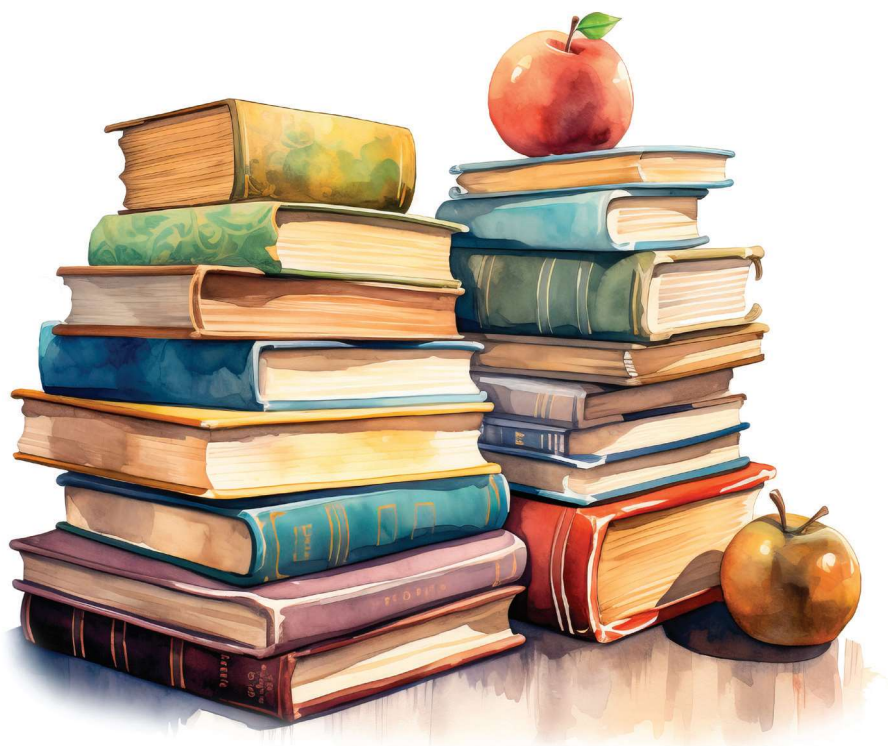
Øve på
å lese

Blir smart av å
lese mye

Et sted for å bli
inspirert til å lese

God stemning :)

Få ideer til ting en kan
lære mer om eller gjøre

Aktuelle bøker og nettsider

LeserSørvis til barn:

Denne håndboka er et verktøy for å finne bøker til hvert enkelt barn, og kanskje særlig til de som synes det er vanskelig å finne en god bok på egen hånd. Boka henvender seg til bibliotekarer i skole- og folkebibliotek, men kan også brukes av lærere, formidlere og andre voksne som jobber med å skape leselest.

Les mer her: [LeserSørvis | Din verktøykasse til aktiv formidling \(lesersorvis.no\)](https://lesersorvis.no/)

Line Hjellup: Skolebiblioteket

Hvorfor er skolebiblioteket viktig og hvilken rolle bør det ha i skolen? Skolebiblioteket. Læring og leseglede i grunnskolen er en bok som forklarer hvorfor skolebiblioteket bør være en sentral del av den pedagogiske virksomheten i enhver skole.

Les mer her:

[Skolebiblioteket av Line Hansen Hjellup | Cappelen Damm](https://www.linnehansen.no/)

Lesesenteret i Stavanger, UiS

<https://www.uis.no/nb/lesesenteret>

Bibliotekutvikling sin kompetansebank:

Nettkurs, filmer, arrangement og ressurser til kompetanseheving for deg som jobber i bibliotek. Les mer her:

<https://bibliotekutvikling.no/kompetansebank>

Ingeborg Eidsvåg Fredwall og Cathrine Bergan (red):

Skolebiblioteket som læringsarena: Lese- glede, utforskning, opplevelse. Les mer her:

<https://cappelendamm.no/skolebiblioteket-som-laringsarena>

Litteraturformidlingens arenaer og praksiser (Ørjasæter & Skaret, 2019)

Hvor og hvordan formidles litteratur til barn og unge i dag? Hva skjer med formidlingen når den flyttes til digitale medier?

Foreningen les!

Foreningen !les er en ideell medlemsorganisasjon som sprer leselest og skaper lesere blant barn og unge. Her finnes mange gode, gratis ressurser. Les mer på:

<https://foreningenles.no/>

Kildeliste

- Fradwall, I. B., & Bergan, C. (. (2023). Skolebiblioteket som læringsarena, Leseglede, utforskning, opplevelse. Oslo: Cappelen Damm.
- Frønes, T. S., & Jensen, F. (2020). Like muligheter til god leseforståelse? 20 år med lesingi PISA. Oslo: Universitetsforlaget.
- Grimstad kommune. (2020). Skolebiblioteksplan Grimstad kommune. Hentet fra Skolebibliotek.no: <https://www.skolebibliotek.no/wp-content/uploads/2020/08/Skolebiblioteksplan-Grimstad-kommune.pdf>
- Hennig, Å. (2019). Leselyst i klasserommet - om trusler og redningsaksjoner. Oslo: Gyldendal.
- LOVDATA. (u.d.). Forskrift til opplæringslova §21-1 Tilgang til skolebibliotek. Hentet fra LOVDATA: https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2006-06-23-724/KAPITTEL_25#KAPITTEL_25
- Norsk Bibliotekforening. (2022, mai 25). Hentet fra Om skolebibliotek: <https://norskbibliotekforening.no/om-skolebibliotek/>
- Udir.no. (2023, 12 05). Hentet fra Utanningsdirektoratet: <https://www.udir.no/tall-og-forskning/finn-forskning/rapporter/2023/betydelig-pisa-nedgang/>
- UiS, L. (2023, 12 5). Universitetet i Stavanger. Hentet fra uis.no: <https://www.uis.no/nb/leseferdigheter/pisa-2022-norske-barn-og-unge-trenger-et-leseloft>
- Ørjasæter, K., & Skaret, A. (2019). Litteraturformidlingens arenaer og praksiser. Oslo: Cappelen Damm Akademisk.
- Oslo kommune: Skolebibliotekstandard for Osloskolen https://aktuelt.osloskolen.no/siteassets/nyheter/skolebibliotekstandard_ude_2+2+.pdf
- Haugesund kommune: Skolebiblioteksplan 2021-2025 https://www.skolebibliotek.no/wp-content/uploads/2021/11/Skolebibliotekplan_sidevis-2-1.pdf

Tysvær
kommune

Tysvær kommune

Rådhusvegen 9 - Postboks 94 - 5575 Aksdal
Tlf: 52 75 70 00 - post@tysver.kommune.no